

INTERNAȚIONALIZAREA UNIVERSITĂȚII POST-SOVIETICE: OPORTUNITĂȚI ȘI DEZIDERATE LA ÎNCEPUTUL MILENIULUI III

*Dr. Victor ȚVIRCUN
Dr. Ludmila COJOCARI*

În perioada 7-8 mai 2010, Institutul Integrare Europeană și Științe Politice al Academiei de Științe din Moldova, în parteneriat cu Departamentul Științe Politice al Universității din Uppsala și Institutul Educației Superioare al Academiei de Științe Politice din Ucraina, a organizat la Chișinău Seminarul Științific Internațional cu genericul “Internaționalizarea universității post-sovietice”.

Forumul științific a întrunit circa 45 de participanți, inclusiv tineri cercetători – doctoranzi, masteranzi și studenți – antrenați în perioada 2009-2011 în proiectul internațional de cercetare “Aspecte educative și de predare ale internaționalizării universităților post-sovietice”, realizat cu suportul financiar al Fundației Institutului Suedez (Swedish Institute Foundation) și Centrului de Predare și Cercetare a Istoriei din Moldova.

În cadrul manifestării științifice au fost prezentate 22 de comunicări ale cercetătorilor și experților din centre universitare și de cercetare din Belarus, Ungaria, Lituania, Moldova, Rusia, Suedia, SUA și Ucraina. Seminarul respectiv a avut scopul de a oferi un context academic pentru comunicări și dezbateri privind oportunitățile teoretice și metodologice de studiere a procesului de internaționalizare a universității, studierea strategiilor de predare, învățare și cercetare, elaborate și practicate în centrele universitare moderne, dezvoltarea schimbului de experiență și extinderea legăturilor de cooperare între participanții la eveniment. La fel, forul științific a susținut prezentarea rezultatelor studiilor elaborate în cadrul propriilor teme de cercetare cu perspectiva aplicării acestora în procesul de predare-învățare și identificare a priorităților pentru noi proiecte. În acest context, prezentarea dr. Claes Levinson privind Centrul de Studii Rusești și Euroasiatice al Universității din Uppsala (Suedia), de rând cu prezentarea dr. Virgiliu Bîrladeanu, privind Centrul de Predare și Cercetare a Istoriei al Institutului de Istorie, Stat și Drept al AȘM, au reiterat oportunități reale de realizare a unor noi proiecte internaționale de cercetare și, respectiv, de implementare a rezultatelor acestui forum științific prin publicarea materialelor prezentate în cadrul seminarului.

Evenimentul a demarat cu sesiunea “Internaționalizarea și percepția acestui proces în universitățile occidentale și cele post-sovietice”, moderată de dr. Ludmila Cojocari, director adjunct al Institutului Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM. Primul raportor, Jukka Gronow, profesor al Universității din Uppsala (Suedia), s-a referit la importanța cercetărilor în domeniul sociologiei, trecând în revistă problemele sociale și provocările procesului de internaționalizare din perspectiva țărilor mici ale Europei de Nord. Discuțiile pe marginea acestei comunicări au continuat cu prezentarea dr. Andrei Rezaev, Universitatea de Stat din Sankt Petersburg (Rusia) care s-a referit la internaționalizarea sistemului educațional post-sovietic din Federația Rusă înainte și după procesul de la Bologna.

Participanții la Seminar au avut ocazia să ia cunoștință de situația universităților din Ucraina, în contextul internaționalizării, prin comunicarea prezentată de profesorul Li Bennich-Bjorkman, Universitatea din Uppsala (Suedia) și dr. Sergiy Kurbatov, Institutul Educației Superioare al Academiei de Științe Politice din Ucraina. În baza cercetărilor empirice și teoretice, raportorii au adus în atenția audienței imperiozitatea identificării unor noi paradigme pentru dezvoltarea prodigioasă a parteneriatelor interinstituționale.

Problemele și perspectivele dezvoltării sistemului educațional din Republica Moldova au fost prezentate în comunicarea dr. Victor Țvircun, directorul Institutului Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM, „Oportunitățile și riscurile internaționalizării sistemului de învățământ superior din Republica Moldova”. Efectuând o analiză a oportunităților, oferite învățământului superior național prin aderarea Republicii Moldova la procesul de la Bologna, raportorul a atras atenția participanților la riscurile asumate de sistemul superior de educație din Republica Moldova în contextul procesului de integrare în sistemul internațional.

Lucrările Seminarului au continuat prin comunicările următoarei sesiuni cu genericul “Strategii de predare și învățare în contextul globalizării”, moderată de dr. Sergiy Kurbatov. Primul raportor, dr. Timo Piirainen, Departamentul de Politici Sociale al Universității din Helsinki (Finlanda), s-a referit la consecințele procesului de globalizare asupra proiectelor politice și a sistemului de educație din Finlanda. Cercetătoarea dr. Tatyana Yakhontova, Universitatea Națională din Lvov (Ucraina), a studiat capacitatea universităților din Ucraina de a răspunde provocărilor procesului de internaționalizare, oferind o analiză profundă a curriculei universitare și oportunităților oferite de aceasta în vederea cultivării abilităților de scriere academică la departamentele cu predare în limba

engleză. Situația universităților din Belarus a fost prezentată de dr. Marina Hets, Universitatea de Stat din Brest (Belarus) printr-un studiu de caz privind investigarea programelor educative de internaționalizare a sistemului universitar al Universității de Stat din Brest. Cercetătorul american, prof. Delwyn L. Harnisch, Universitatea din Nebraska (SUA) a atras atenția comunității științifice internaționale asupra importanței creării unei culturi a procesului de studiu în cadrul universităților post-sovietice în secolul al XXI-lea. Despre posibilitățile de participare a comunității studențești în vederea ridicării nivelului calitativ al sistemului educațional din Suedia și, respectiv, din Republica Moldova au vorbit în cadrul acestei sesiuni masteranda Hanna Soderbaum, Universitatea din Uppsala și masteranda Corina Toma, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Lucrările seminarului au continuat cu sesiunea moderată de prof. Andrei Rezaev, dedicată perspectivelor și dezideratelor privind cercetarea academică în secolul al XXI-lea. Dr. Ulf Ollson, Universitatea din Uppsala s-a referit la problema managementului educațional în Europa, argumentând prin exemple de referință din experiența universităților suedeze. Discuția pe această temă a continuat prin comunicarea științifică a cercetătoarei Elena Matusevich, director al Centrului de Studii Avansate și Educație (Center for Advanced Studies and Education) din Belarus-Lituania, articulată pe analiza managementului educațional din Belarus în contextul obiectivelor fixate de acesta în direcția internaționalizării, constatând deraieri vizibile într-un proces de centralizare a sistemului educațional universitar. Dr. Greg Simons, Universitatea din Uppsala s-a referit la rezultatele cercetării politicilor educaționale din Federația Rusă în ultimii ani, menționând tendințele de balansare între factorii interni și cei externi. Acest subiect a fost dezvoltat în comunicarea științifică a cercetătorului Aleksander Gorylev, Universitatea de Stat din Nijni Novgorod (Rusia) cu tema “Programe educaționale internaționale la Universitatea de Stat “N.I. Lobachevski” din Nijni Novgorod”.

A doua parte a acestei sesiuni a fost dedicată internaționalizării universitare în contextul implicării tehnologiilor moderne în procesul educațional, moderată de dr. Tatyana Yakhontova. Dr. Aliaksei Miadzvetski, Institutul de Studii Strategice din Belarus s-a referit la impactul revoluției digitale asupra sistemului educațional din Belarus, menționând problemele și provocările cu care se confruntă implementarea studiilor la distanță în Belarus. Dr. Maria Engstrom, Universitatea din Stockholm (Suedia) a analizat procesul de internaționalizare a sistemului educațional și evoluția studiilor la distanță cu referință la cazul predării limbii ruse în universitățile din Suedia.

Lucrările Seminarului au continuat a doua zi, 8 mai 2010, cu o serie de prezentări ale rezultatelor cercetării științifice, moderată de dr. Jukka Gronow. Profesorul Sven Eliason, Universitatea din Uppsala a familiarizat participanții cu rezultatele cercetării științifice privind “Neo-liberalismul și societatea civilă: pluralismul polonez și excepționalismul suedez”. Cercetătorul Pal Tamas, profesor la Institutul de Sociologie (Ungaria) s-a referit la corelația difuzării modelelor occidentale și/sau strategiilor de construcție națională, reflectând asupra diseminării modelelor internaționale privind corporațiile universitare în mediul academic din spațiul post-sovietic. Tematica proceselor de construcție națională a fost continuată prin comunicarea prezentată de dr. Virgiliu Bîrlădeanu și dr. Ludmila Cojocari care s-au referit la evoluția proceselor identitare în Sud-Estul Europei, din perspectiva unui studiu comparativ: Bosnia, Macedonia, Moldova și Muntenegru. Cercetătoare Ala Șveț, Universitatea Liberă Internațională din Moldova a analizat proiectele de construcție a identității în cazul autoproclamatei republici transnistrene.

În finalul Seminarului, au fost identificate obiectivele de dezvoltare pe doi ani, precizate oportunitățile de publicare și diseminare în mediul comunității academice internaționale a rezultatelor științifice înregistrate la moment în cadrul proiectului și, respectiv, reiterate posibilitățile de realizare a unor proiecte de viitor.

Lucrările acestui forum științific au pus în evidență că sistemul universitar de astăzi este marcat de numeroase tendințe contradictorii, conflicte, probleme, tensiuni ce solicită răspunsuri creative, elaborate în cheia dezideratelor științifice. Procesele de internaționalizare și globalizare determină o creștere sporită a exigențelor față de comunitatea academică și, mai ales, față de capacitatea de previziune a cercetătorilor și abilitatea acestora de a se confrunța cu provocările noului mileniu privind sistemul universitar. În cazul Republicii Moldova, acestea reprezintă un impact multidimensional la nivelul întregii societăți, exprimate fiind prin varii aspecte ale cunoașterii în toate domeniile și nuanțate prin fenomene ca informatizarea, globalizarea și, nu în ultimul rând, determinate de opțiunea europeană a Republicii Moldova.

Genericul conferinței – “Internaționalizarea universității post-sovietice” – prezintă un apel și o solicitare adresată comunității științifice de a percepe procesul de internaționalizare drept context de implementare a noilor strategii de predare, învățare și cercetare, iar multitudinea de provocări și riscuri cu care se confruntă sistemul universitar din societatea contemporană pot servi drept oportunități de identificare a unor noi deziderate pentru cercetare, schimbare și progres.